

“Veilig op school”

Aanpak van pesten en verantwoord social media gebruik

SINGELLAND DRACHTSTER LYCEUM
FEBRUARI 2017

“Veilig op school”

Aanpak van pesten en verantwoord social media gebruik

Voorwoord	2
1 Pesten	3
Plagen of pesten	3
Hoe wordt er gepest	3
De partijen	4
2 Cyberpesten	6
Sexting en grooming	7
3 Het anti-pestprotocol	8
De aanpak van pesten op het Drachtster Lyceum	8
Methodische uitgangspunten	9
Preventief beleid	12
4 Specifieke rollen op school	14
De anti-pestcoördinator	14
De schoolmaatschappelijk werker	14
Mediawijsheid	15
5 Melding van pesten, en dan?	16
Aanpak van cyberpesten	17
Het stappenplan in de praktijk	18
Tot slot	22

Voorwoord

Sociale veiligheid is een belangrijke voorwaarde voor leren en opgroeien. Het Drachtster Lyceum gaat er vanuit dat iedere leerling zich veilig moet voelen op school en heeft sinds 2015 een wettelijke inspanningsverplichting om hierin jaarlijks te investeren. Tevens wil het Drachtster Lyceum jaarlijks monitoren of het veiligheidsbeleid toereikend is. Ook wil het Drachtster Lyceum zich inspannen om preventief te investeren in positief sociaal gedrag en goed gebruik van de sociale media. Met andere woorden: Het Drachtster Lyceum voert een actief beleid ten aanzien van de ontwikkeling en in stand houden van positieve omgangsvormen jegens elkaar.

Een schoolklimaat waarin leerlingen menen dat pesten “gewoon” is tast ieders identiteit aan. Soms weten leerlingen niet meer waar de grens ligt in wat fatsoenlijk spreektaal is, wat precies acceptabel social media gebruik is en welk gedrag hierbij hoort. Het Drachtster Lyceum wil bij leerlingen een bewustwording op gang brengen waarin op een respectvolle wijze met elkaar wordt omgaan. In een veilige schoolcultuur passen pesten, gepest worden evenals het gebruiken van straattaal niet. Het lastige is dat pestgedrag verborgen kan zijn en het hierdoor voor een school of ouders moeilijk is om grip op te krijgen.

Pesten is een vorm van geweld, is grensoverschrijdend en wordt niet getolereerd binnen onze school. Vanwege de grote emotionele impact van pesten heeft het Drachtster Lyceum gekozen om signalering en aanpak van het pesten gemeenschappelijk met ouders van zowel de pester als de gepeste leerling op te pakken. Er wordt o.a. via sociale media gepest of jongeren komen door foutief gebruik van deze media in de problemen (cyberpesten, sexting, grooming).

Het Drachtster Lyceum pleit voor een goede voorlichting over verantwoord social media gebruik aan leerlingen en ouders. Daarnaast moeten leerlingen weten wat misbruik via social media betekent en dat dit niet getolereerd wordt op school.

Via dit protocol wil het Drachtster Lyceum leerlingen, ouders en medewerkers op de hoogte brengen van de maatregelen die de school neemt om een veilig mogelijke schoolklimaat te scheppen. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen ontvangen van de medewerkers op school wanneer er sprake is van onacceptabel gedrag en dat er zorgvuldig wordt omgegaan met hun melding. Mentoren proberen via positieve groepsvorming de sfeer en onderlinge samenwerking tussen leerlingen positief te beïnvloeden. De onderwijsinspectie ziet toe op naleving van deze wettelijke verplichtingen en zal daarbij vooral letten op hoe de school vorm geeft aan het werken aan sociale veiligheid.

Betsy Grit	- anti-pestcoördinator
Sanne Dreunhuizen	- stagiaire schoolmaatschappelijk werk
Ineke Kroese	- schoolmaatschappelijk werker/ Expertiseteam Singelland

1. Pesten

Pesten komt momenteel overal in Nederland voor; ook bij ons op school! Dit heeft dus aandacht en inspanningen om het pesten te voorkomen. Het Drachtster Lyceum heeft een anti-pestcoördinator, handelt vanuit een goedgekeurd pestprotocol en heeft deskundige zorgteammedewerkers die mentoren kunnen ondersteunen. Dit doet de school altijd in samenspraak met ouders. Ouders blijven immers altijd verantwoordelijk voor het gedrag van hun kind.

1.1 Plagen of pesten

Is het plagen of pesten?

Plagen: Vaak zullen beide partijen om de grap kunnen lachen. Soms wordt het plagen echter niet gewaardeerd en ontstaat er een conflict of ruzie. Ook kan het plagen bijvoorbeeld overgaan in voortdurende treiterijen waartegen de ander zich niet kan of durft te verweren, dan spreken we van pesten.

Pesten: Dit wordt soms voor plagen aangezien door ouders en docenten. Plagen en pesten verschillen echter fundamenteel, in de zin dat er bij plagen nog gelijkwaardigheid bestaat en bij pesten niet. Waar plagen op een gegeven moment ophoudt, gaat pesten (vaak eindeloos) door, voortdurend tegen dezelfde persoon. We spreken van pestgedrag **als een leerling regelmatig en systematisch bedreigd en/of geïntimideerd wordt.**

Pesten gebeurt verbaal, non-verbaal, fysiek, digitaal en bestaat ook uit combinaties hiervan.

1.2 Hoe wordt er gepest?

Pesten kan door middel van:

- | | |
|---------------------|--|
| Cyberpesten: | Via digitale media pesten. Dit online pesten voelt veilig voor de dader omdat niemand het kan zien. Er kunnen berichten, foto's, chats e.d. verstuurd worden |
| Woorden: | vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen |
| Lichamelijk geweld: | schoppen, slaan, sjoeren, trekken, krabben |

Achtervolgen:	achternalopen, opjagen, in de val laten lopen, klemzetten, opsluiten, stalken
Uitsluiting:	doodzwijgen/negeren, uitsluiten van bijv. feestjes of bij groepsopdrachten
Stelen en vernielen:	afpakken van kledingstukken, schooltas- en schoolspullen, vernielen van schoolspullen, banden lek prikken, fiets beschadigen
Afpersing:	dwingen om geld of spullen af te geven, chanteren.

1.3 De partijen

De volgende partijen zijn te onderscheiden:

De pesters:	Er zijn duidelijke signalen te constateren bij jongeren die pesten evenals jongeren die gepest worden. Pesters willen duidelijk groter lijken door een ander te kleineren. Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Ze lijken populair maar zijn dit uiteindelijk niet. Eigenlijk dwingen ze populariteit af door stoer en kwetsend gedrag. Vaak zijn ze uit op de macht in de klas. Sommige pesters hebben een instabiele thuissituatie.
Wie worden gepest?	Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dit kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens of sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen; dus in onveilige situaties! Kinderen die gepest worden praten er niet altijd over. Dit kan te maken hebben met schaamte, het idee dat je niet mag klikken of uit angst dat een ouder met de pester gaat praten en het pesten nog erger wordt.
De meelopers:	Leerlingen die incidenteel meedoen met pesten. Soms is er angst om zelf ook slachtoffer van pesten te worden. Het kan ook zijn dat ze in populariteit mee willen liften met de pester. Vaak voelen ze zich wel schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.
Signalen:	Niet meer naar school willen, niks meer willen vertellen over school thuis, stress klachten (psychosomatisch) zoals hoofd- en buikpijn, niet goed slapen, bepaalde

kleding niet meer willen dragen, prikkelbaar/boos/verdrietig te zijn, soms zelfs blessures veroorzaken om niet naar school te hoeven.

De school: (Mentor, OOP) Signaleert, analyseert en stelt een begeleidingsplan op.

De ouders: Worden door de school ingeseind of vice versa en helpen mee het begeleidingsplan vorm te geven.

2. Cyberpesten

Cijfers wijzen uit dat het pesten op de basisschool het begint. Het cyberpesten vindt plaats vanaf ongeveer groep 5. Ruim 10% van de jongeren tussen 15-18 jaar heeft te maken met cyberpesten. Roddel, bedreiging, chantage en stalken komen het meeste voor. Webcamseks valt hier ook onder, evenals uit naam van iemand anders negatieve berichten versturen. Digitaal pesten lijkt ongrijpbaar maar kan weldegelijk worden aangepakt. Het is aan de school en ouders om cyberpesten samen aan te pakken. Het is een gegeven dat jongeren vaak buiten het gezichtsveld van ouders online zijn. Het is belangrijk dat zowel de school als de ouders investeren in de ontwikkeling van mediawijsheid en mediaweerbaarheid bij jongeren. Dit vraagt om gemeenschappelijke actie omdat de school ervoor gekozen heeft om de ICT-actief in te zetten binnen het onderwijsprogramma. Er zijn door school en ouders duidelijke grenzen aan te geven in toelaatbaarheid van dit internet. Het is belangrijk dat ouders en school samenwerken om de jongeren zo op te voeden dat veilig internet gebruik een gewoonte wordt en dat bij onveilige zaken hulp ingeschakeld kan worden. Bewustzijn van wat er digitaal speelt en respect tonen voor elkaar lijken belangrijke normen en waarden voor verantwoord internetten te zijn.

De school moet signalen van cyberpesten herkennen en komt in actie bij:

- Het maken, verspreiden en delen van (bewerkte) foto's van leerlingen, docenten en/of andere schoolmedewerkers
- Signaleren van versturen van grensoverschrijdende berichten en/of filmpjes
- Signaleren van sexting: het versturen van naaktfoto's naar derden
- Signalering van grooming: chantage door derden nadat er naaktfoto's zijn verstuurd.

2.1 Sexting en Grooming

Jongeren zijn veel online. Ze gamen, praten via social media, en ze kunnen met mensen over de hele wereld chatten. Op internet kan iedereen zich echter anders voordoen en ook kinderlokkers zijn online.



Sexting is het verspreiden van naaktfoto's of schunnige teksten via het internet. Het versturen van foto's is niet strafbaar, echter het in bezit hebben of verspreiden wel!

Sexting kan een onderdeel zijn van seksueel experimenteergedrag bij jongeren, maar is strafbaar bij minderjarigen. Het gevaar voor

jongeren is dat zij kans lopen dat beelden die zij onderling versturen verder worden verspreid via internet. Op die manier kunnen de beelden permanent op internet circuleren en zo kan het bijvoorbeeld op kinderpornowebsites terechtkomen.

Grooming is digitaal kinderlokken. Er is sprake van grooming als een volwassene via ICT-contact legt met een kind, met de intentie om dat kind te ontmoeten met het doel om seksueel misbruik te plegen of kinderpornografische afbeeldingen te produceren. Contacten kunnen bijvoorbeeld gelegd worden via socialenetwerksites of chatprogramma's, maar ook de sms en e-mail valt hieronder. Een volwassene kan zich voordoen als minderjarige om contact met het kind te krijgen, maar dit gebeurt (lang) niet altijd. De groomer maakt misbruik van de natuurlijke nieuwsgierigheid die een jongere heeft. Voorafgaand aan een feitelijke ontmoeting heeft de volwassene vaak veelvuldig online contact gehad met de jongere. Dit online contact kan bijvoorbeeld bestaan uit e-mailcontact, seksueel getinte chats, maar kan ook bestaan uit het laten verrichten van seksueel getinte handelingen voor de webcam. Dit kan vervolgens als chantagemiddel worden gebruikt om een minderjarige tot verdergaande seksuele handelingen en/of een feitelijke ontmoeting te dwingen.

Wanneer de school op de hoogte wordt gesteld van sexting of grooming dan wordt er actie ondernomen om de jongeren te spreken evenals hun ouders. Het stappenplan wat ook voor pesten geldt komt dan in werking. Ook moet de school alert zijn op signalen van sexting en grooming. Het Drachtster Lyceum beschikt over een signalenlijst rondom seksueel geweld/mishandeling die te raadplegen is en weet ook welke juridische stappen in diverse situaties genomen kunnen worden. Verder informatie hierover is bij de teamleiders of het zorgteam te verkrijgen.

3. Het anti-pestprotocol

Het anti-pestprotocol omvat alle regels en afspraken om pesten te signaleren en op school aan te pakken. Het is bestemd voor leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen. Het Drachtster Lyceum verwacht van alle medewerkers een actieve houding met betrekking tot signalering en aanpak van pesten.

3.1 De aanpak van pesten op het Drachtster Lyceum

De aanpak van pesten bestaat uit:

Preventief:

- Ontwikkelen van het beleid “Veilig op school” en lessen mediawijsheid
- Voorlichting geven aan leerlingen, ouders, docenten m.b.t. de aanpak van pesten
- De aanpak van pesten in de schoolgids en op de website van school vermelden
- Aanbieden van lessen omtrent pesten en social media gebruik in de eerste en tweede klassen

Actief:

- Het Drachtster Lyceum zorgt dat directie, teamleiders, mentoren, docenten en OOP-ers voldoende informatie hebben over de signalering en de aanpak van pesten.

De directie van het Drachtster Lyceum is op de hoogte van de zorgplicht inzake een veilig schoolklimaat, de aansprakelijkheid van de school inzake peestsituaties waarin jongeren materiële en/of psychische schade lijden als ook het klachtrecht wat ouders en personeelsleden hebben.

In de schoolgids worden de uitgangspunten van het anti-pestprotocol vermeld.

3.2 Methodische uitgangspunten

Als school vestigen we de aandacht op een veilig en fijn schoolklimaat en we willen dit met medewerkers, leerlingen en hun ouders delen. Het Drachtster Lyceum hecht waarde aan een aantal methodische uitgangspunten.

Dit zijn:

- *de vijfsporenaanpak,*
- *het oplossingsgericht handelen*
- *de No Blame aanpak bij pesten*

Per situatie en incident bekijkt het Drachtster Lyceum voor welke passende methode en begeleidingsaanpak gekozen wordt. Per leerling en per situatie kan dit dus verschillend zijn of er wordt een combinatie van methoden gebruikt.

De school werkt in eerste instantie vanuit een niet straffend model. Het is belangrijk dat de jongere inzicht krijgt in eigen gedrag, de gevolgen hiervan en de ontwikkeling van de eigen kracht om te komen tot verandering. Echter, de school behoudt zich het recht voor om in bepaalde omstandigheden wel corrigerende strafmaatregelen te treffen. Dit wanneer er sprake is van (ernstig) grensoverschrijdend gedrag. Dit laatste zal altijd in overleg met zorgcoördinator, ouders en eventuele leden van het zorgteam besproken en besloten worden. Ook bepaalt de school dat er na verloop van tijd geëvalueerd wordt en kunnen de jongeren een periode gevolgd worden. Dit geldt voor zowel de pester als het slachtoffer of degene die de sociale media heeft misbruikt.

Aangifte beleid

Veiligheidsschendingen door leerlingen van 12 jaar en ouder zoals bedreiging, mishandeling, vernieling, langdurig stalken enz. kunnen gezien worden als strafbare feiten. Dit kan betekenen dat bij dergelijk wangedrag aangifte kan worden gedaan door bijvoorbeeld de school, het slachtoffer enz. In principe kan iedereen aangifte doen. Een school kan ook een melding bij de politie doen. Er wordt dan geen onderzoek ingesteld maar het incident wordt wel geregistreerd en er kan dossier worden opgebouwd. Zowel bij een aangifte als melding kan de politie de verdachte aanspreken op het gedrag. Het Drachtster Lyceum heeft een contactpersoon bij de politie die kan worden ingeschakeld.

De vijfsporenaanpak

Deze aanpak is gericht op de vijf verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten. Dit zijn het gepeste kind, de pester, de ouders, de klasgenoten/peer-group en de leerkrachten.

Hierin zijn verschillende aandachtspunten te onderscheiden:

- . De algemene verantwoordelijkheid van de school om passende maatregelen te nemen
- . Steun en begeleiding bieden aan het kind dat gepest wordt
- . Steun en begeleiding bieden aan het kind dat zelf pest
- . De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij oplossingen rondom het pestprobleem
- . De ouders van het gepeste/ pestende kind steunen en begeleiden bij de te nemen vervolgstappen.

Ondersteuning van de ouders om hun opvoedingsverantwoording te nemen is hierin een belangrijk uitgangspunt evenals het vergroten van inzicht om nieuw gedrag te laten zien; zonder te pesten!



Vanzelfsprekend wordt er hulp geboden aan de leerling die wordt gepest. Hierin hebben anti-pestcoördinator, mentor, teamleider en zo mogelijk iemand van het zorgteam hun eigen verantwoordelijkheden en wordt er met elkaar samengewerkt. Naast hulp aan de gepeste leerling wordt

er ook hulp geboden aan de pester. Het is belangrijk dat de pester zich bewust wordt van de gevolgen van zijn gedrag. Ook kan er met de klas of peergroup gesproken worden en kan het verhelderend zijn om hun rol hierin te analyseren. Wat hadden ze wellicht anders kunnen doen of hoe kan de klas ervoor zorgen dat de sfeer beter wordt? Als laatste kan de school steun bieden aan ouders van zowel de gepeste leerling of hun pestende kind. Het zorgteam van de school kan zo nodig worden ingeschakeld evenals externe gespecialiseerde hulp.

Ouders van leerlingen die gepest worden hebben er soms moeite mee dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Natuurlijk moet de pester stoppen met het gedrag maar het zou ook kunnen betekenen dat een gepest kind zou moeten investeren om bijvoorbeeld zelfverzekerder te worden of zich assertiever op te stellen.

Oplossingsgericht handelen en de No Blame aanpak

Bij de aanpak van pesten wordt er (door de medewerker van school) samengewerkt met de pester en gepeste. Er wordt per situatie gezocht naar een analyse van de rollen van de jongeren en welke feiten hebben plaats gevonden. Verder is analyse van de omstandigheden waarin het pesten plaats heeft gevonden belangrijk en ook wie er vanuit de meelopers mogelijk betrokken kan zijn. Er wordt altijd gezocht naar een goedwerkende oplossing die voor beide partijen te realiseren is en aansluit bij de behoefte van de jongeren, ouders en de school. De jongere behoudt zelf de verantwoordelijkheid bij het realiseren van de benodigde veranderingen om tot een goedwerkende oplossing te komen.

De No Blame methode is een oplossingsgerichte methode die er vanuit gaat dat er geen uitgebreide probleemanalyse nodig is om het pestprobleem op te lossen. Het is erop gericht het pesten per direct te stoppen en hiermee het slachtoffer te helpen. Hierbij is het van belang om zowel met het slachtoffer als met de pester gesprekken te voeren en erop te vertrouwen dat jongeren bekwaam genoeg zijn om in te zien welke uitwerking bepaald gedrag heeft en dat er werkbare oplossingen voor zowel slachtoffer als dader te bedenken zijn.

In de gesprekvoering met het slachtoffer en de pester is het belangrijk te vragen naar de wens tot verandering. Informeer of beiden willen dat de situatie anders wordt en verbetert. Sommige leerlingen hebben er geen vertrouwen in dat het beter kan worden. Daarom is het belangrijk dat er een positieve gespreksvoering wordt gevoerd om te laten zien dat er absoluut een weg is uit deze (nare) situatie. Wanneer aangegeven is dat er ingezet wordt op verandering kan er ook gekozen worden om, naast de

gesprekken met pester/gepeste, een gesprek met de klas (steungroep) aan te gaan en/of te zoeken naar ondersteuning (maatje) voor het slachtoffer.

Essentieel is dat er duidelijke afspraken worden gemaakt over de vervolgstappen voor zowel de pester als de gepeste leerling. Natuurlijk is het van belang dat eventueel ouders van beide partijen hierbij betrokken worden en er gemeenschappelijk gezocht wordt naar de te kiezen vervolgstappen. De school legt deze afspraken schriftelijk vast en stelt de betrokken leerlingen en ouders hiervan op de hoogte.

Wanneer er gekozen wordt voor een gesprek met de steungroep dan wordt dit kortgesloten met het slachtoffer, pester en hun ouders.

In het kader van de privacy is het belangrijk dat de nodige vertrouwelijkheid jegens betrokken personen wordt gerespecteerd. Ook in de personeelskamer!

Na ieder incident wordt bekeken of de school gebruik maakt van sancties zoals het opstellen van een anti-pestcontract, verwijdering of schorsing enz. Alleen maar straffen heeft echter geen zin. Het Drachtster Lyceum beoogt in alle gevallen een leereffect te bereiken bij pester en slachtoffer.

3.3 Preventief beleid

Pestkoppen worden niet geboren maar het gedrag ontstaat in de loop der tijd. Pestgedrag moet worden aangepakt daar waar het voorkomt. Vaak wordt pestgedrag of slachtofferschap op school ontdekt. Het is daarom belangrijk dat er in de klassen 1-2 in de les aandacht wordt besteed aan mediawijsheid en pesten in het algemeen. Passend hierin is dat mentoren geschoold zijn in het voeren van gesprekken in de klas m.b.t. pesten. Het is belangrijk dat mentoren kennis hebben over de rollen van de pester, de gepeste en de meelopers in de klas. In de klas worden de leefregels die horen bij een "Veilige school" besproken als ook het belang van positieve omgangsvormen. Op Singelland zijn er regels waaraan iedere leerling zich moet houden. Het is belangrijk dat deze regels tijdens mentorlessen besproken worden en dat positieve groepsvorming centraal staat.

Het Drachtster Lyceum kan op verzoek de Rots en Watertraining inzetten voor leerlingen die kampen met minderwaardigheidsgevoelens en/of voor leerlingen die getraind moeten worden in het positief omgaan met elkaar. Rots en Water kent eveneens speciale trainingen voor jongeren met autisme. Ook kunnen leerlingen op het Drachtster Lyceum deelnemen aan faalangsttrainingen of sociale vaardigheidstrainingen.

In klas 1,2 en 3 is er tijdens de mentorlessen aandacht voor digitaal pesten evenals verantwoord sociaal media gebruik. Voor ouders in de brugklas wordt jaarlijks een ouderavond over deze onderwerpen aangeboden door het zorgteam van de school (GGD en SMW). Mentoren zijn op de hoogte van het anti-pestprotocol.

4. Specifieke rollen op school

Het Drachtster Lyceum heeft met ingang van schooljaar 2016-2017 een anti-pestcoördinator aangewezen. Verder heeft het zorgteam van de school ook verantwoordelijkheden met betrekking tot signaleren en oppakken van zaken rondom het pesten. Het zorgteam denkt en werkt actief mee in het creëren van een veilig schoolklimaat.

4.1 De anti-pestcoördinator

Het Drachtster Lyceum voert een sociaal veiligheidsbeleid. Ook is er een anti-pestcoördinator aangesteld die het aanspreekpunt is met betrekking tot pestincidenten. De anti-pest coördinator verzamelt feiten over de pestincidenten en ziet erop toe dat er een goede afhandeling en evaluatie komt met betrekking tot de gemelde incidenten. In overleg met directie, zorgteam en andere schoolmedewerkers zorgt de anti-pestcoördinator voor actueel anti-pestbeleid. Daarnaast maakt de anti-pestcoördinator in het leerlingvolgsysteem notities over zowel de pester als de gepeste leerling.

Taken anti-pest coördinator:

- Informatie verzamelen over de pestsituatie (logboekitem Magister)
- Pestsituatie analyseren
- Aansturen en bewaken van de procesvoortgang
- De communicatie m.b.t. de voortgang coördineren
- Registreren van alle acties
- Afsluiten van de melding

4.2 De schoolmaatschappelijk werker

De SMW-er kan waar nodig de mentor en de teamleider ondersteunen bij de signalering en de aanpak van het pesten. De SMW-er biedt hulp in individuele processen van zowel de pester als gepeste leerling. Deze hulp is zowel gericht op het sterker maken van het slachtoffer als op het proces van inzicht verkrijgen in het gedrag van de pester. De interventies zijn gericht op het veranderen van gedrag.

De SMW-er schat in welke vervolghulp nodig is en bespreekt dit met betrokkenen. Ook kan de SMW-er individuele psychosociale begeleiding bieden aan de leerling en ouders of een inbreng hebben in een

gesprek met de klas. De SMW-er is op de hoogte van oplossingsgerichte aanpak van pestgedrag in de klas en kan de mentor ondersteunen tijdens het proces met de klas.

In het geval van sexting, grooming of gevaren m.b.t. mediawijsheid heeft de maatschappelijk werker een voorlichtende rol bij leerlingen. Er kan ook geholpen worden bij het zoeken naar externe hulpverlening en bij het ondersteunen van ouders. In samenspel met de GGD wordt voorlichting gegeven m.b.t. mediawijsheid aan ouders. In alle voorkomende probleemsituaties kan er een beroep op het schoolmaatschappelijk werk worden gedaan.

4.3 Mediawijsheid

Mediawijsheid is de verzameling competenties die nodig zijn om actief én bewust te kunnen deelnemen aan de mediasamenleving. Op het Drachtster Lyceum is een inhaalslag nodig op het gebied van omgaan met social media. Op de school vindt er een onderwijsvernieuwing plaats, dit betekent de iPad als leermiddel ingezet wordt. We merken dat er tussen de leerlingen en hun ouders een digitale kloof is: ouders hebben soms moeite om digitaal bij te blijven. Het Drachtster Lyceum wil deze kloof overbruggen door zowel de jongeren als ook de ouders voorlichting te geven op het gebied van social media gebruik. Er moet op school expliciete aandacht komen voor ‘asociaal’ mediagedrag ook in combinatie met de uitgangspunten van het anti-pestprotocol. In schooljaar 2016-2017 werd er tijdens de lessen nog een onduidelijke mediawijsheid in de onderbouw gepresenteerd. Het is echter de ambitie dat er zowel in de brugklas als in de tweede klas meer aandacht voor mediawijsheid komt. Niet alleen bij het vak verzorging maar ook nadrukkelijk in de mentoruren. Uit ons onderzoek is gebleken dat de docenten meer voorlichting willen ontvangen over mediawijsheid in de onder- en bovenbouw. ¹ Het is aan te bevelen dat er in het schooljaar 2017-2018 een docent mediawijsheid wordt aangewezen die de eindverantwoording heeft over deze scholing aan leerlingen.

¹ S.Dreunhuizen (2017) Inventariserend en behoefte onderzoek naar de kennis die de medewerkers van het Drachtster Lyceum hebben over de aanpak van pesten.

5. Melding van pesten, en dan?

De melding van pesten kan op diverse wijzen tot stand komen. Via melding bij een mentor, vertrouwenspersoon, conciërge maar ook via medeleerlingen, ouders enz. Het is belangrijk dat iedere melding aan de anti-pestcoördinator wordt doorgegeven, dit in verband met de registratie van de feiten en het opbouwen van een dossier. Het Drachtster Lyceum kiest ervoor dat een teamleider en de mentor altijd op de hoogte wordt gesteld van pestincidenten. Afhankelijk van de feiten worden de medewerkers van het zorgteam betrokken. De mentor blijft op de hoogte van de te nemen stappen en is altijd betrokken wanneer er een gesprek met de klas plaatsvindt. Afhankelijk van het incident kan afgewogen worden wanneer de mentor wel/niet aanwezig is wanneer gesprekken met ouders plaats vinden. Het is belangrijk dat de mentor de vertrouwensfunctie voor zijn/haar klas kan blijven waarborgen. De teamleider neemt de taak van de mentor over omdat dit het klassenverband overstijgt en wordt ondersteund door leden van het zorgteam.

Afhankelijk van bij wie de melding binnen komt volgen er gesprekken waarvan verslag wordt gemaakt. Voor de betrokken partijen is transparantie belangrijk.

Stapsgewijs onderscheiden we de volgende stappen:

1. Melding bij de anti-pestcoördinator
2. Bewijsmateriaal/feiten worden verzameld
3. De teamleider en/of mentor hebben gesprek met betrokken leerlingen, zowel individueel als gemeenschappelijk
4. Terugkoppeling naar de anti-pestcoördinator en overleg over plan van aanpak
5. Eventueel inschakeling zorgteam
6. Indien nodig: de teamleider nodigt zowel ouders van de pester als de gepeste leerling uit voor een gesprek
7. De teamleider koppelt alle informatie terug naar de mentor en anti-pestcoördinator en zo nodig naar de schoolmaatschappelijk werker/counselor
8. Bepalen van uitvoering plan van aanpak
9. Evaluatie en afsluiting.

Wanneer een actieve inzet van ouders wordt gevraagd dan wordt dit meegenomen in de uitvoering van het plan van aanpak.

Doel van het gesprek met de pester: confronteren, mogelijke achterliggende problematiek boven tafel krijgen, helderheid geven over het vervolgtraject.

Doel van het gesprek met de gepeste leerling: inventarisatie van feiten, sociale impact hiervan, inzetten van vervolgtraject

Doel van de oudergesprekken: het Drachtster Lyceum wil ouders nadrukkelijk betrekken bij het realiseren van een veilig schoolklimaat. Ouders blijven hun opvoedkundige taken behouden en sturen hun kinderen aan. Bij het oplossen van een peestsituatie zal de school altijd samenwerken met betrokken ouders.

Punt 4, 5,6,7 kunnen eventueel in samenwerking met het zorgteam worden genomen. Ook kan eventueel het inzetten van externe hulp met ondersteuning vanuit het zorgteam worden verzorgd.

5.1 Aanpak van cyberpesten

De bewijsvoering van cyberpesten is makkelijker te verzamelen Het stappenplan m.b.t. het cyberpesten kent iets andere accenten:

- Bewaar altijd de berichten, maak er overzichten van.
- Blokkeer de mail van de pester.
- Zoek uit van waaruit het bericht verstuurd is.
- Neem contact op met de gepeste leerling en geef aan welke maatregelen hij/zij thuis kan nemen.
- Confronteer de pester en zijn ouders met de verstuurde berichten.
- Volg verder de stappen vanuit de 5-sporen aanpak en de oplossingsgerichte methodieken.

Er zijn voor leerlingen veel tips die bijdragen aan wat zij kunnen doen nadat zij digitaal gepest worden of wat zij wel/niet moeten doen om het internet veilig te houden. In de lessen mediawijsheid wordt hier o.a. aandacht aan gegeven. Ook ouders

hebben hierin een belangrijk opvoedkundige rol die soms niet altijd wordt genomen omdat zij onvoldoende kennis hebben.

Met name op ICT-gebied kunnen de schoolmedewerkers een ondersteunende rol bieden.



5.2 Het stappenplan in de praktijk

Om de stappen van de aanpak van pesten op school te verduidelijken, zijn er richtlijnen opgesteld.

Stap 1: Individueel gesprek met het slachtoffer

Het luisteren, vragen stellen, doorvragen en samenvatten draagt bij om met de leerling een relatie op te bouwen en vertrouwen in elkaar te krijgen. Gespreksonderwerpen kunnen zijn:

- verzamelen van de feiten: wat is er gebeurd en hoelang
- wat weet ik van deze leerling
- wat is me opgevallen de laatste tijd m.b.t. deze leerling
- is de leerling de laatste maanden veranderd
- welke positieve eigenschappen heeft deze leerling
- hoe ging het de laatste tijd op school
- voelt de leerling zich op zijn/haar gemak
- kunnen we de situatie veranderen in de klas en op school

Stap 2: Vervolggesprek met het slachtoffer

- Geef aan dat de situatie gaat veranderen en vraag het slachtoffer hoe hij/zij dit dan ziet.
- Laat empathie zien richting het slachtoffer en benadruk dat de situatie zal veranderen.
- Geef uitleg over de aanpak en wat er gaat gebeuren.
- Soms is het handig om met de gepeste leerling een steungroep te formeren.

Stap 3: Gesprek met de pester

- Zie de onderwerpen van het gesprek met het slachtoffer van pesten.
- Verzamel feiten uit het verhaal van de pester
- Probeer erachter te komen wat de pester ertoe aangezet om digitaal pestgedrag te vertonen.
- Is de pester van plan zijn gedrag aan te passen en hoe ziet dit er dan uit?
- Wie is er verantwoordelijk voor de inhoud van de digitale boodschap?

Stap 4: Gesprek met ouders van zowel het slachtoffer als de pester

- Bespreek de gesignaleerde feiten met de jongere en de ouders
- Stel de ouders van beide partijen op de hoogte van de aanpak van de school
- Stel ouders verantwoordelijk stel voor het gedrag van hun kind.
- Maak concrete afspraken over het gedrag van de jongere in de toekomst en kijk of dit haalbaar is
- Bespreek wat verder nodig is.

Stap 5: Afsluiting

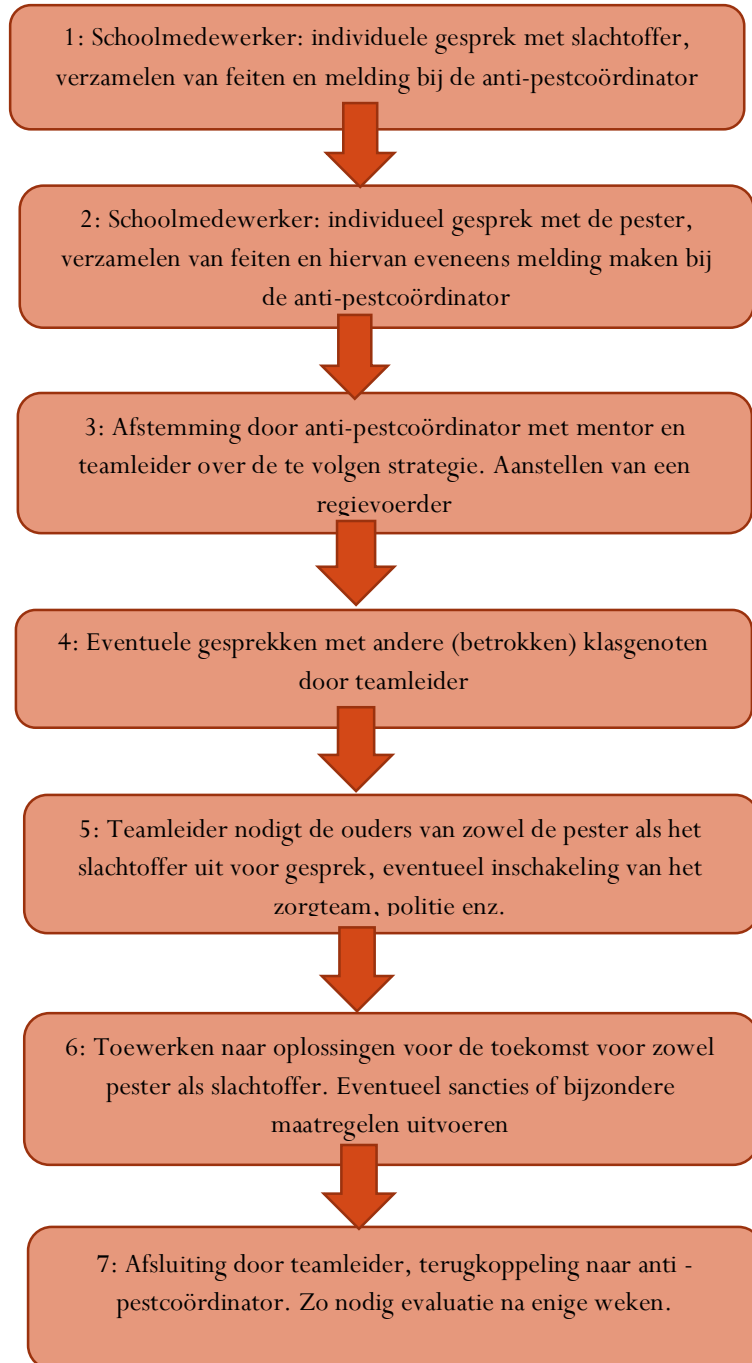
- Maak afspraken over het vervolg. Dit kan in een gesprek met de pester, het slachtoffer, met ouders van beide jongeren enz. Maak zo nodig afspraken over vervolggesprekken of check bij de anti-pestcoördinator of mentor wie hierin de leiding neemt
- Leg eventueel afspraken vast in een anti-pestcontract.

Stap 6: Evaluatie na enige weken

- Evalueer bij pester, slachtoffer en ouders hoe e.e.a. verloopt, leg dit vast in het digitale dossier van de anti-pestcoördinator
- Breng de ouders op de hoogte van afsluiting van het incident.

Wanneer er sprake is van schorsing zal de teamleider dit met betrokken partijen bespreken. De teamleider is op de hoogte van het strafrecht gerelateerd aan pesten in een onderwijssituatie (zie hoofdstuk 3.2).

Stroomschema: Wat te doen na signalering?



Tips voor gespreksvoering met leerlingen in peestsituaties:

- Stuur het proces duidelijk
- Blijf waarderen en positief, oordeel niet
- Breng geen eigen ideeën in voor de oplossing; dit is aan betrokken leerlingen
- Verwijten jegens elkaar vriendelijk onderbreken
- Niet reageren op provocaties of aanvallen tegenover het slachtoffer
- Leidt het gesprek richting de toekomst (hoe kan de situatie verbeteren)
- Betrek alle leerlingen van de steungroep bij het gesprek, dit is belangrijk om de oplossing te laten werken.

Deze uitgangspunten gelden natuurlijk ook voor de gesprekken met de ouders. Zeker wanneer ouders in beschuldigende vorm naar anderen spreken, of wanneer ouders - soms ten koste van de ander - menen op te komen voor hun zoon of dochter. In deze gevallen is het belangrijk om als school de leidende rol te blijven houden.

Ouders hebben het recht om een klacht jegens het handelen van de school in te dienen². Tevens kunnen ouders aangifte doen bij de politie. School behoudt zich het recht voor om zelf ook de politie in te schakelen in bepaalde situaties.

² Klachtrecht/Kwaliteitswet verplicht de school om een klachtenregeling te hanteren. Hiervoor heeft het Singelland een klachtencommissie.

Tot slot

Het is fijn om als leerling en schoolmedewerker te participeren in een dynamische en veilige school. Wij hopen met de samenstelling van dit protocol de school richtlijnen te geven voor het waarborgen van deze veiligheid.

Maart 2017

Betsy Grit

Sanne Dreunhuizen

Ineke Kroese